

адекватного, науково обґрунтованого вирішення. При цьому на нашу думку, фактор визначення рейтингової оцінки залишається визначальним в силу об'єктивності своєї природи. Загалом же, при аналізі подібних проблем потрібно виходити з того, що фактори ефективності виробництва на ринку продовольства складають систему чинників, кожен з яких так чи інакше впливає на результативність господарювання. В узагальнюючому плані вони являють собою комплекс природно-кліматичних, організаційно-економічних, науково-технічних, соціальних й політичних умов функціонування продуктивних сил і виробничих відносин.

Перевага розглянутої методики полягає в тому, що вона базується на комплексному багатомірному підході аналізу діяльності підприємств, враховує реальні досягнення всіх підприємств, ступень їх близькості до показників підприємства-еталона. Своєчасне діагностика підприємств дозволить вчасно виявити недоліки фінансово-господарської діяльності.

Список використаних джерел: 1. Підсумки роботи промисловості (статистичний бюлетень Вінницької області) –Вінниця: 2007. – 38 с. 2. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 2000.- 512 с. 3. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Учеб. пособие. – Минск: ООО «Новое знание», 2001. – 704с.

Поступила в редколегію 03.11.08

УДК 658.532

МАТРОСОВА В.А, к.е.н., доцент, **МАНЧЕНКО О.С.** магістр.гр. ЄК-53Б, НТУ «ХП», Харків

УДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІЗУ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Роботу присвячено розробці теоретичних та практичних рекомендацій щодо вдосконалення бухгалтерського обліку основних засобів та економічному обґрунтуванню нових напрямів облікової політики на базі виявлення і використання закономірностей впливу відтворювального процесу на ефективність роботи підприємств.

The thesis contains theoretical and practical recommendations on the improvement of fixed assets accounting and economic feasibility of new methods in the accounting policy formation based on identification of influence of reproduction process regulations on the enterprise efficiency.

Вступ Підвищення якості та конкурентоспроможності продукції підприємств, зниження витрат виробництва та обігу вимагають збільшення вкладень капіталу в основні засоби. Процес відтворення основних засобів повинен забезпечити не лише розширення обсягів виробництва продукції, а й суттєве зростання продуктивності праці, швидке впровадження в практику нових технічних рішень. Без активізації інвестиційної діяльності неможливий вихід економіки України з кризового стану.

Постановка задачі Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці наукових і практичних рекомендацій щодо організації обліку й аналізу процесу відтворення основних засобів на підприємствах та виявлення шляхів їх подальшого вдосконалення з метою забезпечення ефективного функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання.

Результати дослідження Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці основних напрямів і конкретних рекомендацій щодо удосконалення методики обліку основних засобів, їх амортизації та ремонту, проведення аналізу ефективності використання основних засобів, що сприятиме подальшому вдосконаленню бухгалтерського обліку основних засобів, підвищенню його аналітичності та оперативності.

Основні засоби є важливою складовою економічного потенціалу країни, а їх стан та зміни визначають як рівень розвитку економіки, так і рівень конкурентоздатності вітчизняного виробництва.

У зв'язку з перебудовою економічної системи, переходом до ринкових відносин наша країна втратила свій виробничий потенціал. Розбалансованість економіки і структурна криза призвели до накопичення в реальному секторі великої кількості невикористаного морально знеціненого та фізично зношеного устаткування.

Так, на 2002 р. вибуття основного капіталу в Україні склало в середньому лише 1,5% на рік, а відновлення усього 2,5%. Поряд з цим, за 1999-2002 рр. збільшився (у середньому на 4%) ступінь зношеності основних засобів, що свідчить про негативну тенденцію використання морально та фізично зношеного устаткування. Отже, процес розвитку ринкових відносин, становлення нового

економічного середовища та новий рівень технологій у нашій країні визначають необхідність нових підходів щодо дослідження основного капіталу, обґрунтування інвестиційної політики в нього, що потребує ефективного обліку і різнобічного використання наданої інформації.

У становленні раціонального обліку основного капіталу одним із головних аспектів є його науково-обґрунтована класифікація. Отже необхідно спростити систему обліку основних засобів згідно з прийнятим П(С)БО 7 і Планом рахунків бухгалтерського обліку шляхом збереження тільки угруповання 5.1. “Основні засоби” (із П(С)БО 7). Угруповання 5.2 “Інші необоротні активи” необхідно віднести до розряду аналітичного обліку до “Інших основних засобів” (п. 5.1.9. з П(С)БО 7). З Плану рахунків вилучити рахунки 111 - 117 “Інші необоротні матеріальні активи” та виділити їх у систему аналітичних рахунків до рахунку 109 “Інші основні засоби”.

Крім того, як і в практиці бухгалтерського обліку зарубіжних підприємств, розподіл засобів праці на основні і малоцінні та швидкозношувані предмети не має сенсу. Всі засоби праці, незалежно від їхньої вартості, доцільно відносити до основних засобів, якщо термін служби перевищує один рік. Тому також з Плану рахунків можна вилучити й рахунок 22 “Малоцінні та швидкозношувані предмети”. Такий підхід дозволить уникнути плутанини з постановкою бухгалтерського обліку на підприємстві, але не вплине на деталізацію та конкретизацію бухгалтерської інформації.

Важливим аспектом проблеми підвищення ефективності виробництва є раціональне використання коштів, які виділено на відтворення основних засобів. При цьому слід більш чітко розмежовувати такі поняття, як “капіталовкладення” та “інвестиції”. Капіталовкладення є поодиноким випадком інвестицій і являє собою процес вкладення вільних коштів до відтворення саме основного капіталу з метою його оновлення та підвищення рентабельності. Джерелами фінансування капіталовкладень можуть бути як власні кошти, так і позики. Серед цих джерел найбільш реальними на сьогодні є амортизаційні відрахування, реінвестований прибуток і лізингові операції.

Існуючий порядок обліку придбання є недостатньо методично обґрунтованим. Так, згідно з П(С)БО 7 “Основні засоби” при їх надходженні використовується субрахунок 152 “Придбання (виготовлення) основних засобів”, що пов’язано з формуванням

вартості основних засобів. Проте цю інформацію доцільно отримувати з аналітичних рахунків, а не переобтяжувати нею систему бухгалтерських записів. При цьому, немає необхідності використовувати субрахунки 152 “Придбання (виготовлення) основних засобів”, 153 “Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів”, оскільки всі зміни, пов'язані з рухом основних засобів, стосуються безпосередньо тільки рахунку 10 “Основні засоби”. Тобто, до рахунку 10 “Основні засоби” відкриваються аналітичні рахунки за кожним об'єктом окремо. Аналітичний облік основних засобів у підприємствах ведеться в даний час по-різному. Як відомо, для цього використовуються інвентарні картки обліку основних засобів. Вважаємо, що доповнення інвентарної картки реквізитами “Елементи первісної вартості” за всіма її складовими, а також “Джерело надходження” дасть можливість систематизувати інформацію по кожному конкретному об'єкту основних засобів, що спростить систему бухгалтерських записів.

На сучасному етапі підвищується значення амортизаційного джерела відтворення основних засобів, що обумовлено впливом науково-технічного прогресу, змінами у формуванні структури капітальних вкладень; прискоренням морального зносу; переглядом норм амортизаційних відрахувань, розширенням прав підприємств у розрахунку сум амортизації. В економічній літературі немає єдиного підходу до сутності амортизації. Тому є доцільним розглядати її як систему, що виконує багатогранні функції і залишається невід'ємним елементом собівартості продукції, тому що без цього неможливо визначити розмір справжніх витрат виробництва. Розробка нових методів амортизації, які дозволяють здійснити швидке повернення авансованих коштів, а отже, накопичити необхідні джерела для здійснення капітальних вкладень, є природною вимогою сучасності.

У сучасних умовах господарювання важливим питанням є облік витрат на ремонт основних засобів. Необхідність точного визначення економічного змісту ремонтів викликана тим, що без правильного їх розуміння неможливо обґрунтовано вирішити питання фінансування, контролю й обліку витрат на ремонти. Ремонти основних засобів варто поділяти на поточний та капітальний. Це викликано тим, що ці види ремонту по-різному впливають на стан об'єкта основних засобів. З методологічної точки зору більш доцільно було б зменшувати суму

амортизації на суму фактичних витрат на капітальний ремонт, що, у свою чергу, збільшить залишкову вартість об'єкту основних засобів, не змінивши його термін експлуатації. Вартість же поточного ремонту слід відносити на поточні витрати підприємства. Підприємства самостійно визначають: які витрати відносити до поточного, а які – до капітального ремонту. При цьому, якщо вартість поточного ремонту є високою, то одну її частину можна було списати на витрати як на поточний ремонт, а другу – на збільшення залишкової вартості об'єкта, як на капітальний ремонт. Для цього в бухгалтерському обліку пропонується відкрити субрахунок 231 “Ремонт основних засобів”, тоді схема кореспонденції рахунків, пов’язаних з капітальним і поточним ремонтом основних засобів буде мати вигляд.

Висновки та перспективи подальших досліджень У статті здійснено теоретичне обґрунтування та вирішення актуального науково-практичного завдання з побудови й належного функціонування обліку основних засобів, що передбачає органічне поєднання методичних та організаційних принципів його проведення. Необхідність формування цілісного, науково-обґрунтованого підходу до обліку, аналізу основних засобів та процесу їх відтворення, що враховує сучасні особливості формування облікової політики в аспекті основного капіталу, визначила доцільність створення методичних рекомендацій щодо удосконалення обліку та аналізу основних засобів.

Список використаної літератури: 1. Дьяконов О. Навіщо перепродавати основні засоби. // Податки та бухгалтерський облік. – 2003 р. - № 32 (590). – С. 45. 2. Костенко В.В. Удосконалення обліку основних фондів – необхідність здійснення процесів відтворення. // Статистика України. – 2003 р. - № 1. – с. 73-75. 3. Сторожук О. Забезпечення реальної оцінки основних засобів – запорука точності фінансового і податкового обліку. // Податки та бухгалтерський облік – 2002 р. - № 24. – С. 35-36. 4. Сук Л., Сук П. Облік основних засобів // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2003 р. - № 13. – С. 2-12. 5. Янчев А.В., Грінько А.П. Удосконалення обліку обміну та вибуття основних засобів // Технічний прогрес та ефективність виробництва. Зб. наук. праць Національного технічного університету “ХПІ”. – Харків: НТУ “ХПІ”, 2002. – С. 138-142.

Поступила в редколегію 02.11.08

УДК 330.53:339.144(045)